

інтелектуально незалежної та адаптивної особистості. Завдання вчителя полягає у створенні середовища, де мислення учнів є активним, самостійним і творчим процесом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дуброва О. М., Кисіль І. В. Розвиток навичок креативного мислення засобами іноземної мови: використання нестандартних підходів, форм, методів та прийомів навчання. Інноваційна педагогіка. 2025. Вип. 79, Т.1. С. 69 - 74. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2025/79/part_1/79-1_2025.pdf
2. Пометун О. Як розвивати критичне мислення в учнів (з прикладом уроку). Нова українська школа. 2017. URL: <https://nus.org.ua/2017/09/12/krytychne-myslennya-2/> (Дата звернення: 16.10.2025)
3. Троян І. Тренуємо креативне мислення в учнів: добірка вправ від Марії Титаренко. Нова українська школа. 2024. URL: <https://nus.org.ua/2024/08/17/trenuyemo-kreatyvne-myslennya-v-uchniv-dobirka-vprav-vid-mariyi-tytarenko/> (дата звернення: 17.10.2025)
4. Critical thinking skills: benefits and how to develop them. University of the Potomac. 2025. URL: <https://potomac.edu/critical-thinking-skills/> (дата звернення: 16.10.2025)
5. Cummins K. 7 Critical and creative thinking strategies for teachers and students. Innovative Teaching Ideas. 2024. URL: <https://innovativeteachingideas.com/blog/7-critical-and-creative-thinking-strategies-for-teachers-and-students/> (дата звернення: 17.10.2025)
6. Kumari A. how to develop critical thinking skills in students? 21K School. 2025. URL: <https://www.21kschool.com/ua/blog/how-to-develop-critical-thinking-skills-in-students/> (дата звернення: 18.10.2025)
7. Stanford Encyclopedia of Philosophy URL: <https://plato.stanford.edu/entries/critical-thinking/history.html> (дата звернення: 22.10.2025)

*Григорівська Ірина
Науковий керівник – доц. Гоца Наталія*

ПРИНЦИПИ ТА МОДЕЛІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

У сучасних умовах глобалізації та євроінтеграції України зростає роль якісного перекладу юридичних текстів, зокрема термінології Європейського Союзу (ЄС). Юридична термінологія ЄС є автономною системою, незалежною від національних правових традицій, що створює виклики для її перекладу на мови країн-кандидатів, таких як українська. Відмінності між англосаксонською та континентальною системами права, а також лінгвістичні асиметрії (наприклад, синтетичний характер української мови проти номіналізації в євролекті) вимагають застосування спеціальних принципів і моделей перекладу. Це особливо актуально після надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС у 2022 році, що активізувало переклад *acquis communautaire* – корпусу права ЄС. Дослідження цієї теми сприяє гармонізації термінології та підвищенню якості перекладів, що є ключовим для імплементації норм ЄС у національне законодавство.

Відтак метою представленої роботи є визначення ефективних принципів і моделей перекладу юридичної термінології в контексті європейської інтеграції України.

У дослідженні увагу зосереджено на понятійному аналізі, стратегіях гармонізації, використанні корпусних методів та оцінці трансляційного потенціалу термінів. Отримані результати можуть бути корисними для перекладачів, юристів та фахівців з євроінтеграції,

оскільки встановлення єдиних стандартів термінології та мінімізація помилок в офіційних перекладах сприяють успішній імплементації європейського права.

Юридичний переклад належить до найскладніших видів перекладу, адже вимагає не лише лінгвістичної, а й правової компетентності. Як зазначає М. Байчич, переклад текстів ЄС потребує «дотримання єдиної термінології в рамках євролекту – специфічного різновиду мови, що використовується в правових актах ЄС» [4, с. 65]. Іншими словами, перекладач має орієнтуватися на функціонування термінів у правових нормах ЄС, а не лише на буквальне значення. Одним із ключових принципів при цьому є однозначність (англ. univocality), тобто одне поняття має відповідати одному терміну для точного відтворення знань, попри полісемію чи синонімію. Стандартизація забезпечує послідовність перекладу, а понятійний аналіз включає ієрархічні зв'язки (родо-видові, частина–ціле). Багатомовна гармонізація усуває відмінності між поняттями, забезпечуючи повні, близькі чи часткові еквіваленти. Для ЄС терміни мають нейтральний і автономний характер, без національних конотацій [4, с. 96].

В Україні, яка має статус країни-кандидата, переклад *acquis* ЄС потребує фазового підходу: початкової (формування термінів), перехідної (інституціалізація) та зрілої (послідовність) фаз [4, С. 65-66]. Важливими ресурсами є спеціалізовані бази даних: IATE (6 516 771 термін) та EUR-Lex, які допомагають знайти слов'янські аналоги (наприклад, польські чи чеські) [4, С. 77-78]. Крім того, Глосарій термінів *acquis* ЄС (більше 7 000 термінів) сприяє уніфікації та гармонізації термінології.

Моделі перекладу побудовані на принципі функціональної еквівалентності, де пріоритет надається ефекту терміну в цільовій системі, а не буквальності. Для виявлення сучасних термінів часто застосовуються корпусні методи – наприклад, вилучення термінів із паралельних корпусів (JRC-Acquis). При перекладі неологізмів використовують такі прийоми, як калькування, транскрипцію, дескриптивний переклад або адаптацію [2, с. 235]. Наприклад, англ. *regulation* (акт ЄС) перекладається українською як «регламент», але зі смисловими зсувами через відсутність ідентичного концепту в українському праві, що призводить до низько–середнього трансляційного потенціалу цього терміну [6, с. 2437].

Водночас серед проблем юридичного перекладу слід відзначити «фальшивих друзів» перекладу (наприклад, англ. *actual* – «актуальний» vs «фактичний»), термінологічні лакуни та полісемію. Аналіз 59 офіційних перекладів показав близько 310 помилок різного роду, здебільшого зумовлених невідповідністю термінології [5, с. 168]. Для підвищення точності перекладів рекомендують ретельно аналізувати вихідний текст, застосовувати теорію *Skopos* (орієнтація на ціль перекладу) і використовувати нейронний машинний переклад із подальшим постредагуванням.

Як відзначає Ю. Баклаженко, «для неологізмів застосовуються методи прямого включення чи дескриптивного перекладу, щоб вписати їх у систему цільової мови» [2, С. 236-238]. У євроукраїнському контексті перед створенням термінів глибоко узгоджуються самі

поняття, акцентуючи увагу на концептуальному рівні [6, С. 2438-2441]. Додаткові стратегії включають співпрацю з юристами-мовознавцями та використання САТ-інструментів. З огляду на це, для неоднозначних термінів (наприклад, «reasonable») можливі різні варіанти перекладу залежно від контексту: як показує практика, «reasonable» може відтворюватися, скажімо, у прикладі «виявляти достатню (розумну) турботу» [5, с. 218].

Як зазначають Н. М. Гоца, С. М. Цимбрило і Г. І. Шайнер, «ще однією важливою ознакою юридичного перекладу є необхідність суворого дотримання єдності термінології та адаптації тексту до особливостей конкретної правової системи. Внаслідок цього перекладач, відтворюючи договори, зіштовхується не лише з лінгвістичними проблемами, а й зі специфікою законодавства певної країни» [1, с. 12]. Це підкреслює значущість узгодженості термінології та врахування особливостей національних правових систем, що є ключовими аспектами англо-українського юридичного перекладу.

Отже, ґрунтуючись на проведеному вище дослідженні, можемо стверджувати, що гереклад юридичної термінології ЄС українською мовою є складним, але критично важливим процесом у контексті євроінтеграції України. Він вимагає поєднання лінгвістичної точності, правової обізнаності та стратегічного підходу до гармонізації термінів. Ефективний переклад забезпечується через стандартизацію, понятійний аналіз, використання корпусних методів і цифрових інструментів. Успішна імплементація норм ЄС залежить від узгодженості термінології, співпраці між фахівцями та розвитку національних ресурсів, що відкриває перспективи для подальших досліджень і вдосконалення практики юридичного перекладу.

Перспективи подальших досліджень представленої тематики полягають у вдосконаленні термінологічних баз, розробці практичних рекомендацій для перекладачів та активному використанні цифрових інструментів для підвищення якості перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гоца Н. М., Цимбрило С. М., Шайнер Г. І. Особливості англо-українського перекладу термінологічної лексики текстів юридичних договорів. Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство), 2023. № 20. С. 10-14.
2. Baklazhenko Y. Ukrainian-English Translation of Legal Terms: A Case Study of Insignificant Cases and Small Claims. Access to Justice in Eastern Europe. 2021. № 1(9). С. 232-242.
3. Drakokhrust T., Martsenko N. Preserving Clarity: Sustaining and Updating Legal Terminology in Ukraine. Glossa Iuridica, 2024. Vol. 11. No. 1-2. P. 29-41.
4. Manual on EU Legal Translation into Ukrainian. In 2 parts. Part A. EU Law, Language, and Terminology : manual / ed. by M. Bajčić, C. D. Robertson, L. Slavova. Kyiv : Publishing and Polygraphic Center "Kyiv University", 2024. 135 p.
5. Manual on EU Legal Translation into Ukrainian. In 2 parts. Part B. Ukrainian Language and Translation into Ukrainian : manual / ed. by M. Bajčić, C. D. Robertson, L. Slavova. Kyiv : Publishing and Polygraphic Center "Kyiv University", 2024. 289 p.
6. Pavliuk N. A Potential of Legal Terminology to be Translated: The Case of 'Regulation' Translated into Ukrainian. International Journal for the Semiotics of Law – Revue internationale de Sémiotique juridique, 2023. P. 2429-2454.